

George Orwell

Savaş Günlükleri

Türkçesi: Levent Konca

Günlük

Birinci Gnlik

12 Mayıs 1940-28 Ađustos 1941

28 Mayıs 1940

Bugün, gazete afişlerinin tam anlamıyla kesintiye uğradığı ilk gün... *Star*'ın¹ birinci sayfasının yarısı Belçika'nın teslim olmasına; öteki yarısıysa Belçikalıların direndiği ve kralın da onlarla birlikte olduğu anlamına gelen haberlere ayrılmış. Bu durum, tahminen, kâğıt kıtlığından kaynaklanıyor. Yine de *Star*'ın sekiz sayfasının altısını yarışlar kaplamış.

Geçtiğimiz günlerde ne kayda değer haberler ne de gerçekte ne olup bittiğini anlamamanın pek olanağı vardı. Görüldüğü kadarıyla şu olasılıklar mevcuttu: (I) Fransızlar gerçekten güneyden karşı saldırıya geçmek üzereydi, (II) öyle yapmayı umut ediyorlardı ama Alman bombardıman uçakları bir ordu toplamayı olanaksız hale getiriyordu, (III) kuzeydeki kuvvetler direnebileceklerinden emindi ve Alman saldırısı şiddetini yitirmeden önce karşı saldırıya geçmemenin daha iyi olduğu düşünülüyordu ya da (IV) kuzeydeki durumun gerçekten umutsuz olduğu ve oradaki kuvvetlerin ancak savaşarak güneye doğru yollarını açabilecekleri, teslim olabilecekleri, tamamen imha edilebilecekleri veya muhtemelen büyük kayıplar vererek deniz yoluyla kaçabilecekleri düşünülüyordu. Şu anda yalnızca dördüncü seçenek mümkün görünüyor. Fransızların açıklamalarında, sanki kuzeydeki bağlantısı kesilmiş kuvvetler yokmuşçasına, Somme ile Aisne arasında hattı sağlamlaştırmaktan söz ediliyor. Ne kadar korkunç olsa da, BEF'in² teslim olmasındansa paramparça edilmesini yeğlerim.

1 O dönem Londra'da yayınlanan bir akşam gazetesi.

2 The British Expeditionary Forces (Britanya Sefer Kuvvetleri): Fransa düştüğü sırada orada bulunan Britanya birlikleri.

İnsanlar savaş hakkında daha çok konuşuyor, ama birazcık daha çok. Eskiden olduğu gibi, pub'larda falan herhangi bir yoruma kulak misafiri olmak imkânsız. Dün gece E.³ ile birlikte, akşam dokuz haberlerini dinlemek için bir pub'a gittik. Biz istemesek bara bakan kadın haberleri açmayacaktı ve görünüşe bakılırsa bizden başka kimse dinlemedi.

29 Mayıs

Bugünlerde önemli haberlere ancak üstü kapalı sözler ve imalar aracılığıyla ulaşabiliyorsunuz. Dün geceki başlıca sansasyon, akşam dokuz haberlerinin öncesinde Duff-Cooper'ın⁴ acı haberi tatlandırmak için (oldukça iyi) bir moral konuşması yapması, Churchill'in ise gelecek haftanın başlarında durum hakkında tekrar rapor vereceğini ve ülkenin kendisini "karanlık ve ağır hadiseler" hazırlamak zorunda olduğunu söylemesiydi. Herhalde bu geri çekilmeye kalkışacakları anlamına geliyor ama "karanlık hadiseler" çok büyük kayıplar mı, BEF'in bir bölümünün teslim olacağı mı, yoksa başka bir şey mi, onu hiç kimse bilmiyor. Haberleri, Torch Tiyatrosu'ndaki az çok entelektüel bir oyunun perde arasında dinledim. Seyirciler bir pub'dakinden çok daha büyük bir dikkatle dinledi.

E. diyor ki, çalıştığı Sansür Dairesi'ndeki insanlar bütün "kızıl" gazeteleri bir sayıyor ve *Tribune*'ü⁵ *Daily Worker*⁶ ile tam olarak aynı kefeye koyuyormuş. Kısa bir süre önce *Daily Wor-*

3 Orwell'in eşi Eileen.

4 Alfred Duff-Cooper (1890-1954): 1940 yılında Churchill hükümetinde Enformasyon Bakanlığı görevini üstlenen muhafazakâr politikacı, diplomat ve yazar.

5 O dönem yazı işleri müdürlüğünü Raymond Postgate'in üstlendiği haftalık sosyalist gazete.

6 Britanya Komünist Partisi'nin günlük gazetesi.

ker ile *Action*'ın⁷ yurtdışında satışı yasaklandığında, iş arkadaşlarından biri ona şöyle sormuş: “Bu *Daily Worker ve Action* adlı gazeteyi biliyor musun?”

Güncel söylentiler: Beaverbrook⁸ göreve gelmesinden bu yana, darboğazı aşarak fazladan 2000 uçak kazandırmış. Londra'ya yönelik hava saldırıları büyük olasılıkla iki gün içinde başlayacakmış. Hitler'in İngiltere'yi işgal planı, mayın tarlalarının üstünden geçebilecek binlerce sürat teknesi kullanmakmış. Korkunç bir tüfek kıtlığı yaşanıyormuş (bu birden fazla kaynaktan). Cephedeki sıradan Alman piyadesinin morali acınacak derecede düşükmüş. Norveç harekatı sırasında Savaş Bakanlığı, Norveç gecelerinin kısa olduğunu bilmeyecek kadar yanlış bilgilendirilmiş ve parlak gün ışığında karaya çıkmak zorunda kalan birlikler karanlık tarafından gizleneceğini sanıyormuş.

30 Mayıs

BEF, Dunkirk'e geri çekiliyor. Sadece kaçının kurtulabileceğini değil, orada kaç kişi olduğunu da tahmin etmek olanaksız. Dün gece radyoda Belçika'dan yeni dönmüş bir albay konuştu, ne yazık ki dinleyemedim; ama E.'nin anlattığı kadarıyla, spikerin aralarda yaptığı eklemelerle kamuoyuna, ordunun (a) Fransızlar tarafından (karşı saldırıya geçmeyerek) ve (b) ülkedeki askeri makamlar tarafından (askerlerin kötü teçhizatlandırılmasıyla) yüzüstü bırakıldığını açıklamış. Basında hiçbir yerde Fransızlara yönelik ithamlar hakkında tek bir kelime bile yok ve Duff-Cooper'ın iki gece önce yayınlanan konuşması bunun

7 Britanya Faşist Birliği'nin yayın organı.

8 William Maxwell Aitken, Baron I. Beaverbrook (1879-1964): Birinci Dünya Savaşı'nda Enformasyon Bakanlığı, İkinci Dünya Savaşı'ndaysa Uçak Üretimi Bakanlığı ve Savaş Üretimi Bakanlığı görevlerinde bulunan medya patronu.

yapılmaması konusunda özellikle uyarıyordu... Bugünün haritasına bakılırsa, Belçika'daki Fransız birliği, BEF'in kurtulması için kendisini feda ediyor.

Borkenau⁹ İngiltere'nin şu anda kesinlikle devrimin ilk aşamasında olduğunu söylüyor. Bu konuda yorum yapan Connolly¹⁰ ise geçenlerde bir geminin mülteciler ve birkaç normal yolcuyla Kuzey Fransa'dan yola çıktığını aktardı. Mültecilerin çoğu, makineli tüfekle vuruldukları vs. için korkunç bir halde olan çocuklarmış. Yolcuların arasında Leydi ----- de varmış ve gemiye binebilmek için sıranın önüne geçmeye çalışmış, geri gitmesi emredildiğinde öfkeyle, "Siz benim kim olduğumu biliyor musunuz?" demiş. Kamarot ise, "Kim olduğun umurumda değil, lanet orospu. Sıranı bekleyebilirsin," diye cevap vermiş. Doğruysa ilginç.

Hâlâ savaşın insanların ilgisini çektiğine dair bir kanıt yok. Ancak ara seçimler, erkeklerin askere çağrılmasına gösterilen tepkiler vs. halkın hislerinin ne yönde olduğunu gösteriyor. Birkaç gün içinde İngiltere'yi işgal etmeyi deneyebileceklerini düşünmek için geçerli sebepler olmasına ve tüm gazetelerin de bunu yazmasına rağmen, görüldüğü kadarıyla, tehlikede olduklarını kavramaları neredeyse imkânsız. Bombalar düşene kadar hiçbir şeyi kavramayacaklar. Connolly o zaman paniğe kapılacaklarını söylüyor ama ben öyle düşünmüyorum.

9 Dr. Franz Borkenau (1900-1957): Avusturyalı sosyolog ve siyaset yazarı. Viyana'da doğan Borkenau 1921 ile 1929 yılları arasında Alman Komünist Partisi üyesiydi. *Zur Soziologie des Faschismus* adlı eseri 1933'te Tübingen'de yayımlandı. Aynı yıl Nazilerin iktidara gelmesi üzerine başka ülkeye göç etti. Orwell bu yazarın *The Spanish Cockpit*, *The Communist International* ve *The Totalitarian Enemy* adlı eserlerine yorum yazmıştır. Borkenau Zürih'te öldü. Dunkirk sırasında Orwell'le yaptığı konuşmalar için bkz. 6 Haziran 1940.

10 Cyril Connolly (1903-1974): St. Cyprians Hazırlık Okulu ve Eton'da Orwell'le birlikteydi. Connolly *Burmese Days* üzerine yorumunu yayınladıktan sonra, 1935'te yeniden karşılaştılar ve birlikte bir dizi edebî faaliyet yürüttüler. Bunların en başında da Connolly'nin editörlük, Orwell'in yazarlık yaptığı *Horizon* dergisiydi. Orwell'in ikinci eşi sonia Brownell de *Horizon*'da çalışıyordu ve Connolly tarafından Orwell'le tanıştırılmıştı.